

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 51 din 02.02.2022

Dosar nr: 460/ 2021

Petiția nr: 4128/31.05.2021

Petent: Asociația EMNT Egyesület

Reclamat: Editura Evenimentul și Capital

Obiect: petenta reclamă faptul că părțile reclamate au publicat lucrări denigratorii și discriminatorii în cartea intitulată Zori incendiate

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

1. Asociația EMNT Egyesület cu sediul în Cluj-Napoca, Str. Suceava nr. 17, Jud. Cluj

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părților reclamate

2. Editura Evenimentul și Capital cu sediul în București, Sector 1, B-dul Mărăști nr. 65-67, Romexpo, Pavilionul G4

3 cu adresa de comunicare a actelor de procedură la Editura Evenimentul și Capital cu sediul în București, Sector 1, B-dul Mărăști nr. 65-67, Romexpo, Pavilionul G4

4. cu adresa de comunicare a actelor de procedură la Editura Evenimentul și Capital cu sediul în București, Sector 1, B-dul Mărăști nr. 65-67, Romexpo, Pavilionul G4

II. Procedura de citare a părților

5. În temeiul art. 20, alin. 4 din OG nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

6. Prin adresa nr. 4128/08.07.2021 a fost citat petentul, iar prin adresele nr. 5178/08.07.2021 au fost citate părțile reclamate, părțile fiind înștiințate de faptul că, având în vedere situația evoluției epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-Cov2, au posibilitatea de a trimite în scris puncte de vedere/ note scrise/ completări la petiție, precum și orice alte acte sau dovezi/ probe, soluționarea speței urmând a se face în lipsă, cu acordul părților din dosar, acestea având un termen

de comunicare a modalității asupra căreia decid în legătură cu audierea părților conform procedurii comunicate în adresă (filele 09-12 la dosar).

7. Prin adresa înregistrată cu nr. 5937/06.08.2021 părțile reclamate B.F și P.T. au depus un punct de vedere (filele 16-21 la dosar).

8. Prin adresa înregistrată cu nr. 5938/06.08.2021 partea reclamată Editura Evenimentul și Capital SRL a depus un punct de vedere (filele 23-26 la dosar).

9. Prin adresa nr. 6503/31.08.2021, s-au comunicat petentului punctele de vedere depuse de părțile reclamate la dosar.

10. Petentul a depus la dosar concluzii scrise și completare la acestea, documente înregistrate cu nr. 7108/23.09.2021 și nr. 7114/23.09.2021.

11. Procedură legal îndeplinită.

III. Susținerile părților conform obiectului dosarului

Susținerile petentei

12. Prin adresa nr. 4128/31.05.2021, petenta sesizează Consiliul cu privire la o publicarea unei lucrări denigratorii și discriminatorii.

13. În fapt, petenta arată următoarele:

13.1 Părțile reclamate sunt autorii unei lucrări denigratorii și discriminatorii numite **Târgu Mureș 1990: Zori Însângerate**, Conflictele interetnice din 1989-1990 în dosarele CNSAS, cartea fiind editată în susținerea unei idei fixe a autorilor, ruptă de adevăr.

Se arată că esența celor debitate de autori a fost definită de colegul lor, D.A. în felul următor:

„Din cuprinsul cărții am înțeles de ce unele lucruri aparent greu de priceput sunt într-o logică istorică milenară. Ungaria nu a încetat să revendice Ardealul. Nu o va face niciodată, iar atunci când va putea va acționa. Așa cum a făcut în martie 1990. „roliroZ aroruA” iulunalP aerităgerP”- IV a durat aproape un an (mai 1989 - martie 1990), iar punerea în operă a implicat mii de „elemente turbulente”, sute de leventi, zeci de ofițeri de informații acoperiți, ale căror acțiuni în teren au fost supervizate de ambasadorul R.P.Ungare la București și de atașatul militar al Ungariei, col. Sandor Arady”. Punerea sa în aplicare a fost aprobată și supervizată de președintele interimar al Ungariei, Matyas Szuros, de primul-ministru Miklos Nemeth, de ministrul de externe Gyula Horn, de ministrul apărării, Ferenc Karpati.”

13.2 Petenta comentează în continuare modul în care, în opinia sa, autorii au denaturat adevărul, concomitent cu defăimarea și discriminarea comunităților "criminale" maghiare și rome, cu prețul exacerbarii sentimentelor naționalist-șovine, arătând următoarele:

- este știut că sunt străini care confundă cele două capitale, București și Budapesta, într-un păcat asemănător căzând la rândul lor autorii cărții **Zori Însângerate**, carte ce a fost publicată la data de 12 aprilie 2021 de Editura Evenimentul și Capital.
- cei doi autori nu sunt niște străini inocenți, confundarea celor două capitale neputând fi pusă pe seama necunoașterii lor însă, cu toate acestea, autorii, atunci când nominalizează organizatorii conflictului interetnic din martie 1990 de la Târgu Mureș, intră într-o confuzie penibilă. În locul organizatorilor adevărați din

București (președintele Ion Iliescu, vice-prim ministrul Gelu Voican-Voiculescu, ministrul forțelor armate gen. Victor Atanasie Stănculescu, ministrul de interne gen. Mihai Chițac, Virgil Măgureanu, deja propus să devină primul director al SRI, instituție tocmai pregătită să iasă la lumină ș.a.) îi indică drept organizatori pe liderii de atunci de la Budapesta, respectiv Matyas Szuros, președintele interimar al Ungariei, Miklos Nemeth, prim-ministru și Gyula Horn, ministru de externe. În sprijinul acestei teze fanteziste autorii susțin că respectivii erau membri ai rău famatului KGB din URSS și în această calitate s-au angajat la punerea în aplicare a planului horthyst "Aurora Zorilor" (Virradat), conceput deja în anul 1920 pentru ocuparea Transilvaniei și a altor teritorii revendicate de Ungaria, adepții acestei idei istorice fiind în stare să indice printre locațiile țintite de revizionisții maghiari până și teritorii austriece, cuprinzând orașele Graz și Viena.

- potrivit autorilor, liderii de la Budapesta, în perioada "tulburărilor" de la Timișoara din luna decembrie 1989 organizate din "exterior" nutreau speranța ca obiectivele de dezinformare și manipulare de sorginte iredentistă (pericol inițial invocat în ultima cuvântare rostită de Nicolae Ceaușescu) să conducă la acțiuni de epurare etnică, liderii de la Budapesta crezând că vor determina intervenția militară sovietică în România.

- Argumentul cel mai bizar în sprijinul teoriei absurde a autorilor este formulat în felul următor:

mirp iş soruzS ramiretni iuletnideşerp aeratnâvucenib uc ,9891 einui 72 aL"-ministrului Ungariei de la acea vreme, Miklos Nemeth, dl. Horn, a tăiat festiv alături de omologul său austriac, Alois Mock, sârma ghimpată de la frontiera dintre Austria și Ungaria". Drept răsplată, liderii maghiari nu au avut pretenții financiare, ci "au cerut sprijin sovietic pentru "Aurora Zorilor", adică alipirea Transilvaniei la Ungaria (pag.32).

- Cei doi autori nu pun întrebări de genul: oare Republica Democratică Germană era o povară atât de mare pentru Uniunea Sovietică încât pentru gestul deschiderii vremelnice a frontierei austro-ungare gratificau Ungaria cu Transilvania? Ce spuneau la o asemenea "inițiativă" celelalte mari puteri, care după încheierea celui de-al doilea război mondial au garantat inviolabilitatea frontierelor din Europa? Ca să nu facă vorbire despre reacția românilor o al "irugnu ed ițazilobaid" asemenea modificare teritorială.
- Potrivit autorilor, planul horthyst reciclat "Virradat" (Zori) nu a fost pus în aplicare după deschiderea frontierei austro-ungare doar datorită opoziției manifestate de liderul reformist și realist al Uniunii Sovietice, Mihail Gorbaciov... Numai că ungurii ("câinii") mai ai dracului nu au renunțat la planul revizionist și pentru aplicarea acestuia au declanșat în martie 1990 conflictul interetnic la Târgu Mureș.
- Autorii, după un talmeș-balmeș istorico-literar în care apare până și poetul Sandor Petofi (decedat de 172 de ani) se dedau la susțineri care încalcă prevederile art. 15 din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare:

"Fii ai unui neam de pustă, planificatorii spionajului ungar aveau o viziune pastorală asupra manipulării maselor, câinii strâng turma, apoi ciobanii arată calea. De aceea, structurile subversive create de spionajul ungar de-a lungul secolului al XX-lea

seamănă cu dispunerea pieselor pe tabla de șah: în primul rând stă masa de «oi», romii de limbă maghiară recrutați să omoare și să ardă, pe bani sau promisiuni de emigrare, în spatele lor, stau câinii (levenții), antrenați la Bicske (n.a.: lagăr de refugiați, Traiskirchen al Ungariei), cu ciomagul și ranga, în spatele lor stă duzina de ciobani de-ai lui «Asklepios» (n.a. pseudonimul unui agent dublu, trădător de neam), care raportează la Budapesta cum decurge curățarea Transilvaniei de «vermină» (...) pentru un Ardeal «fără români și evrei»» (pag. 106).

13.3. Petenta arată că definirea romilor ca “ovine”, iar a maghiarilor ca și ”câini” încalcă dreptul la demnitate personală și urmărește crearea unei atmosfere de intimidare, fiind întrunite pe deplin elementele constitutive ale contravenției sancționate de art. 15 din OG nr. 137/2000, prin elucubrațiile lor autorii generând, cu rea intenție, emoții negative în sânul populației române și maghiare iar acuzațiile lor reprezentând imputări factuale care au transmis opiniei publice un mesaj dușmănos și discriminatoriu, fără alte interpretări posibile.

14. Se arată că, potrivit doctrine¹, discursul motivat de ură, ca formă de discriminare, este condamnat în baza prevederilor care interzic discriminarea pe diferite criterii din tratatele internaționale. Organismele internaționale de protecție a drepturilor omului, printre care Curtea Europeană a Drepturilor Omului, au aplicat la rândul lor aceste prevederi legale, creând liste de criterii de identificare a discursului motivat de ură. La nivelul Organizației Națiunilor Unite, discursul motivat de ură este interzis explicit în Pactul internațional pentru drepturi civile și politice. Legislația românească în domeniul sancționării discursului motivat de ură preia din formulele de protecție propuse în art. 4 din Convenția internațională pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, precum și definiția încălcării dreptului la demnitate prin discursul discriminatoriu (art. 15 din OG nr. 137/2000),

15. Petenta consideră că autorii lucrării au intenționat să disemineze idei și opinii prin incitarea publicului împotriva mai multor categorii de persoane, cea a cetățenilor români de naționalitate maghiară și romă, și conducerile Ungariei din anul 1920 încoace.

16. De asemenea, petenta consideră că, urmare a contractului de editare încheiat este angajată și răspunderea civilă delictuală și contravențională a editurii deoarece aceasta nu a acționat cu diligență și astfel a contribuit decisiv la prejudicierea drepturilor unor categorii de cetățeni din România și nu numai.

17. În concluzie, petenta arată că prin publicarea acestei cărți a fost încălcată demnitatea personală și au fost discriminate comunitățile maghiare și rome și solicită admiterea plângerii și aplicarea sancțiunilor contravenționale în temeiul art. 15 coroborat cu art. 26 alin. 1 și 3 din OG nr. 137/2000, precum și obligarea părților reclamate de a publica în mass-media un rezumat al hotărârii de constatare.

18. În susținerea celor declarate de petentă, la dosar au fost depuse următoarele înscrisuri, considerate probe pentru suținerea cauzei:

- cartea învinovățată “Zori însângerate”,
- cronica “Martie negru la Târgu Mureș care conține documente ce dovedesc starea de fapt corectă

¹ Adriana Iordache și Iustina Ionescu “Analiză comparativă asupra legislației și jurisprudenței pe domeniul discursului discriminatoriu sau instigare la ură”

- Actul constitutiv al Asociației EMNT Egyesület care a definit scopul principal al asociației: "apărarea, conservarea prin mijloace democratice a identității colective a minorităților naționale în general și a comunității maghiare din România, în special".

19. Prin adresele nr. 7108 și 7114 din data de 23.09.2021, petenta a comunicat la dosar concluzii și completări la acestea, în care, pentru combaterea punctelor de vedere ale părților reclamate, arată următoarele:

19.1 În ceea ce privește excepțiile invocate de părțile reclamate, petenta solicită respingerea acestora arătând că prin ridicarea excepțiilor nefondate se recurge la un truc vechi, autorii neavând apărări de fond mai credibile decât cele suscitute prin care se încearcă diminuarea sferei comunității atinse. Se precizează că asociația are personalitate juridică, statut înregistrat cu nr. 45/08.03.2010 în Registrul Asociațiilor și Fundațiilor aflat la grefa Judecătoriei Cluj-Napoca. Pretenția că asociația nongovernmentală ar putea sesiza CNCD numai dacă printre activitățile înscrise în Actul constitutiv ar fi expres menționat acest drept este o inovație juridică străină de litera și spiritul prev. art. 56 și 57 din Cod proc. civ.

19.2 În ceea ce privește fondul cauzei, se arată că:

- Părțile reclamate sunt conștiente de faptul că epitetul folosit la adresa romilor, chiar dacă - potrivit punctelor de vedere depuse la dosar, aceștia se referă exclusiv la romii de limbă maghiară *recrutați să omoare și să ardă* și nu la întreaga comunitate romă, iar expresia "*câinii*" se referă doar la comunitatea "*levenților*" maghiari - prin aceasta se vizează atingerea demnității și crearea unei atmosfere de intimidare a acestor comunități afirmative mai restrânse.

- Petenta consideră că și în cazul în care nu ar fi citat corect vreun pasaj, CNCD îi poate sancționa contravențional pe autori chiar și din oficiu. Definirea romilor ca "oi" iar a maghiarilor drept *câinii care strâng turma* (n.n. se subînțelege, pe cea a romilor) sunt arhisuficiente pentru aplicarea sancțiunilor contravenționale propuse de petentă în plângerea sa.

- Dat fiind faptul că foștii liderii de la Budapesta ponegriți de autori, respectiv M.S. președintele interimar al Ungariei, M.N. prim-ministru și G.H. ministru de externe, nu au sesizat CNCD, petenta nu înțelege să intre în polemică cu calomniatorii acestora.

- Calitatea lucrării reiese și din apărarea formulată de autorii acesteia în punctele de vedere comunicate (pct 3.1.1, pag. 3): "citată falsificat, *numele colonelului Sandor Arady nu apare în lucrarea încriminat*" aeca, "stă negare aducând a fals intelectual din partea autorilor.

20. În susținerea celor declarate de petentă la dosar au fost depuse următoarele înscrisuri: fotocopia pasajului în care apare numele și prenumele "inexistent", lucrarea scrisă pe baza unor documente încropite de Securitate, sens în care exactitatea citatelor menționate de petentă poate fi verificată.

Susținerile părților reclamate

Susținerile părții reclamate Editura Evenimentul și Capital SRL

21. Prin adresa nr. 6684/27.10.2020, partea reclamată Editura Evenimentul și Capital SRL a depus la dosar un punct de vedere, prin care arată următoarele:

22. Cu privire la excepții, partea reclamată arată că:

22.1 Plângerea este formulată de o persoană fără capacitatea procesuală de folosință specială prevăzută de lege pentru a acționa în cauza de față.

În conformitate cu prevederile art 32 Cod Proc.civ.² coroborat cu art. 56 Cod proc. Civ. și art. 206 Cod civil, asociația petentă poate să realizeze exclusiv acele activități prevăzute în actul său constitutiv și în statut însă, așa cum rezultă din statutul asociației, se constată faptul că printre activități permise exclusiv Asociației nu se află aceea de a sesiza CNCD sau orice alt organ al Statului român pentru contravenții, discriminare sau alte asemenea aspecte.

Față de dispozițiile menționate mai sus, precum și în conformitate cu prevederile art. 40 Cod proc. civ.³ coroborat cu art. 56 alin. (3) Cod proc. Civ. se solicită admiterea excepției și anularea cererii/ respingerea acesteia în totalitate, ca fiind formulată de o persoana fără capacitatea procesuală de folosință necesară pentru a acționa în speța de față.

22.2 Se invocă lipsa calității procesuale pasive în acest raport jurisdicțional întrucât răspunderea contravențională este personală iar partea reclamată Editura Evenimentul și Capital SRL nu poate răspunde pentru fapta contravențională imputată unor alte persoane.

În conformitate cu prevederile OG nr. 2/2001 dar și cu decizii ale ICCJ (Decizia nr. 17/2016 a ICCJ RIL) răspunderea contravențională, întocmai ca și cea penală, este personală, fiecare persoană despre care se pretinde că a savârșit o contravenție răspunzând pentru respectiva contravenție iar partea reclamată nu poate răspunde pentru fapta contravențională a altei persoane.

În cauza de față se constată că, în ceea ce o privește pe partea reclamată nu se susține faptul că a savârșit o contravenție ci doar ca a editat cartea scrisă de cele două persoane fizice despre care se spune că ar fi savârșit contravenția reclamată.

De asemenea, se precizează că CNCD nu are competența legală de a stabili răspunderea civilă delictuală prin publicarea cărții, adică răspunderea civilă delictuală pentru fapta altuia astfel cum susține petenta, aceasta chestiune fiind de competența unei alte instituții a Statului român.

Se solicită respingerea plângerii în ceea ce privește partea reclamată Editura Evenimentul și Capital ca fiind introdusă împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă respectiv nu există identitate de persoană între partea împotriva

² art 32 Cod Proc.civ *Orice cerere poate fi formulata și susținuta numai dacă autorul acesteia: a) are capacitate procesuală, în condițiile legii;*

art. 56 Cod Proc.civ - *Capacitatea procesuală de folosință, prevede:*

(1) *Poate fi parte în judecată orice persoană care are folosința drepturilor civile.*

art. 206 Cod Civil:

(2) *Persoanele juridice fără scop lucrativ pot avea doar acele drepturi și obligații civile care sunt necesare pentru realizarea scopului stabilit prin lege, actul de constituire sau statut.*

(3) *Actul juridic încheiat cu încălcarea dispozițiilor alin. (1) și (2) este lovit: de nulitate absolută.*

³ Art. 40 Cod proc. civ. - (1) *Cererile făcute de o persoană care nu are capacitate procesuală sunt nule sau, după caz, anulabile.*

Art. 56 Cod proc. Civ. alin. (3) *Lipsa capacității procesuale de folosință poate fi invocată în orice stare a procesului.*

Actele de procedură îndeplinite de cel care nu are capacitate de folosință sunt lovite de nulitate absolută.

careia s-a formulat plângerea și pretinsele persoane despre care se spune că au savârșit fapta contravențională.

23. Pe fondul cauzei, se solicită respingerea cererii deoarece presupusa faptă contravențională reclamată nu există.

23.1 În fapt, din lecturarea cărții "Târgu Mureș 1990: Zori însângerate - Conflictele inter-etnice din 1989 - 1990 în dosarele CNSA" se constată că aceasta este o carte ce prezintă documentele întocmite de serviciile de informații românești între anii 1989 și 1990 și aflate în arhiva CNSAS. Aceasta este o carte istorică care explică evenimentele din perioada 1989 și 1990, catalogate de către autorități și numeroși istorici ca fiind conflicte inter-etnice.

În continuarea expunerii, partea reclamată arată că aspectele indicate în plângere sunt inexacte, redate trunchiat și interpretate tendențios, prin aceasta fiind acuzați de evenimentele respective Ion Iliescu, Gelu Voican Voiculescu, Victor Atanasie Stanculescu, Mihai Chitac, Virgil Măgureanu, astfel încât se poate spune că plângerea depusă de petentă reprezintă un răspuns la cele indicate în carte. De altfel, plângerea abundă în remarci acuzatoare de genul "*manipulator*", *preocupați de dezumanizare* etc., astfel încât ea însăși reprezintă o ofensă adusă unei autorități proferând jigniri atât de grave.

23.2 În ceea ce privește chestiunea "oilor" și a "câinilor" interpretată de petentă ca fiind cuvintele ofensatoare/discriminatorii la adresa cetățenilor maghiari și romi, se arată că din însăși corpul plângerii se desprinde ideea că aceasta a fost o comparație a procedurii de acțiune a persoanelor din acele evenimente, ca o turma de oi păzită și condusă de câini. De altfel, se pot avea în vedere concluziile cărții conform căreia scopul acesteia este să se explice cu documente identificate în arhiva CNSAS că evenimentele din anii 1989-1990 nu au fost evenimente spontane pe motive de dușmănie inter-etnică ci au fost organizate de anumite persoane, dovada fiind faptul că ulterior, după anul 1990 aceste evenimente nu s-au mai repetat iar cetățenii români, indiferent de originea etnică română, maghiară sau romă trăiesc în condiții normale, fără conflicte din cauze etnice în Târgu Mureș și în toată Transilvania.

24. În concluzie, partea reclamată consideră că nu a fost o acuzație directă și discriminatorie spunând cuvinte menite să redea o poziție inferioară a acestor persoane ci doar o comparație a modului lor de acțiune și, prin urmare cuvintele nu au fost folosite cu scop jignitor și nici nu au transmis opiniei publice vreun mesaj dușmanos, de ură interetnică, așa cum susține petenta.

25. La dosar nu au fost depuse alte înscrisuri în susținerea celor declarate de partea reclamată.

Susținerile părților reclamate și

26. Prin adresa nr. 6684/27.10.2020, părțile reclamate P.T și B.F. au depus la dosar un punct de vedere comun prin care arată următoarele:

27. Cu privire la excepții, părțile reclamate arată că plângerea este formulată de o persoană fără capacitatea procesuală de folosință specială prevăzută de lege pentru a acționa în cauza de față și solicită respingerea petiției în totalitate (motivare excepție idem pct. 16.1 din prezenta).

28. Pe fondul cauzei, părțile reclamate solicită respingerea plângerii deoarece presupusa fapta contravențională reclamată nu face obiectul OG nr. 137/2000.

28.1 În fapt, se solicită să se constate că din lecturarea cărții *"Târgu Mureș 1990: Zori însângerate - Conflictele inter-etnice din 1989-1990 în dosarele CNSAS"* aceasta este o lucrare științifică, care prezintă publicului, în vederea informării asupra unor evenimente istorice, 454 de pagini de documente întocmite de serviciile de informații românești în 1989 și 1990 și aflate în arhiva CNSAS, însoțite de un aparat critic solid, alcătuit din 325 de note de subsol, cu trimitere la surse istoriografice consacrate și la documente oficiale și, *întrucât lucrarea științifică în cauză are drept scop informarea publicului, prezentând în acest sens documente istorice, ea nu face obiectul OG nr. 137/2000, conform art. 2, alin.8 al respectivei ordonanțe ("Prevederile prezentei ordonanțe nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație")*.

28.2 Părțile reclamate consideră că plângerea este întemeiată pe citate false, iar presupusa faptă contravențională reclamată nu există. Folosind un limbaj injurios, *cum baculum*, (*"contravenienții", "manipulatorii", "adeptii coșmarurilor istorice", "scamatorii teoretici... preocupați de dezumanizare* ("petenta încearcă să creeze impresia ca s-ar conforma prevederilor art. 27, alin. 4 din OG nr. 137/2000, prezentând drept *"fapte pe baza cărora poate fi prezumată existența unei discriminări"* un număr de 5 citate false, despre care pretinde că ar face parte din sus-numita lucrare științifică. Astfel:

- *ed etus ,etnelubrut etnemele ed iim..."levenți, zeci de ofițeri de informații acoperiți ale căror acțiuni în teren au fost supervizate de ambasadorul R.P. Ungare la București (sic!) și de atașatul militar al Ungariei, col. Sandor Arady"* (citat falsificat, numele col. Sandor Arady nu apare în lucrarea incriminată);

- *..."concomitent cu defăimarea și discriminarea comunităților «criminale» maghiare și rome"* (citat fals, expresia *"comunități criminale maghiare și rome"* nu există în lucrarea reclamată); chiar petenta arată că în lucrare se face vorbire despre grupuri precis delimitate de persoane (iar nu *"comunități"*) angrenate în grad diferit în activități contravenționale sau delictuoase (*"mii de elemente turbulente, sute de levenți, zeci de ofițeri de informații acoperiți..."*);

- *"Cei doi contravenienți... îi indică drept organizatori pe liderii de atunci de la Budapesta, respectiv Matyas Szuros, președintele interimar al Ungariei, Miklos Nemeth, prim-ministru și Gyula Horn, ministru de externe. În sprijinul acestei teze fanteziste ei susțin ca respectivii erau membri ai rău famatului KGB al URSS"* (citat fals, în fapt o repovestire distorsionată. În realitate, nu autorii români *"ițneinevarthoc"* susțin *"ecirotsi iruramșoc"* ci acestea sunt realități istorice confirmate de surse serioase, citate complet în lucrarea incriminată);

* la 12 decembrie 1956, Gyula Horn s-a înrolat voluntar în formațiunile armate teroriste organizate de generalul sovietic Ivan Serov (la acea data președintele KGB), poreclite *"Brigăzi în pufoaice"*, și a făcut parte din echipele *"R"* (de represiune) împotriva concetățenilor săi unguri^{4 5}, aspect recunoscut de Gyula Horn într-un interviu publicat în ziarul *Die Weltf*, motiv explicit pentru care președintele Ungariei, Laszlo Solyom, a refuzat la 5 iulie 2007 să-i acorde Ordinul pentru Merit⁶.

⁴ <https://hungarianspectrum.wordpress.com/2013/06/25/gyula-horns-reminiscences-of-his-role-in-the-1956-hungarian-revolution/> accesat la 21 ianuarie 2021

⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/Gyula_Horn#cite_ref-11

⁶ <https://www.jogiforum.hu/hir/2007/07/05/solyom-laszlo-megtagadta-horn-kitunteteset/>

* despre Miklos Nemeth, datele prezentate în lucrarea istoricului ungar Andras Oplatka⁷ arată că ar fi fost recrutat de către CIA în timpul studiilor sale la Harvard (1975 - 1976).

* așa cum apreciază istoricul dr. Larry Watts, *"Matyas Szuros a fost un comunist care a avut o legătură mult mai lungă cu Uniunea Sovietică, chiar a lucrat la Departamentul Internațional, unde a colaborat direct cu KGB și cu serviciile de informații. Tot timpul."*⁸

- *șotăcăp iințsepaduB"i ar fi crezut ca vor determina intervenția militară sovietică în România"* (citată fals, expresia "Budapestanii păcătoși" nu există în lucrarea reclamată).

- *"Numai că ungurii («câinii»), mai ai dracului..."* (citată fals, expresia nu există în lucrarea reclamată).

28.3 Părțile reclamate arată că petenta încearcă, de asemenea, să creeze impresia că lucrarea incriminată ar constitui *"fapta pe baza căreia poate fi prezumată existența unei discriminări"*, prin manipularea și falsificarea grosolană a unui citat scos din context, preluat de la pag. 106:

"Fii ai unui neam de pustă, planificatorii spionajului ungar aveau o viziune pastorală asupra manipulării maselor: câinii strâng turma, apoi ciobanii arată calea. De aceea, structurile subversive create de spionajul ungar de-a lungul secolului al XX-lea seamănă cu dispunerea pieselor pe tabla de șah: în primul rând stă masa de «oi»: romii de limba maghiară recrutați să omoare și să ardă, pe bani sau promisiuni de emigrare. În spatele lor, stau câinii (leventii), antrenați la Bicske, cu ciomagul și ranga. În spatele lor, stă duzina de ciobani de-ai lui «Asklepios», care raportează la Budapesta cum decurge curățarea Transilvaniei de «vermina». Iar deasupra tuturor, bacii, care cu vorba bună îndeamnă blând, părintește la epurare etnică, pentru un Ardeal «fără români și evrei»".

În opinia părților reclamate, petenta a procedat la falsificarea citatului în 3 etape:

- petenta pune în seama *"autorilor (preocupați de dezumanizare)"* această viziune, care de fapt e proprie planificatorilor spionajului ungar, așa cum rezultă explicit din text și e demonstrat de sursele istorice citate în text⁹.
- petenta încearcă să acrediteze prin fals ideea că această viziune s-ar referi la *"definirea romilor ca ovine"* de către autori, ceea ce ar justifica intervenția asociației pentru *"apărarea... identităților colective ale minorităților naționale"*, deși din text rezultă clar că se referă exclusiv la acei romi de limbă maghiară *"recrutați să omoare și să ardă"*, iar nu la întreaga comunitate romă.

Acest grup relativ restrâns de contravenienți și infractori, unii condamnați, este de altfel clar delimitat de autori încă de la pag. 72 a lucrării, folosind drept referință Raportul MI privind activitatea cadrelor sale la Târgu Mureș în zilele de 19-20.III¹⁰, Raportul Helsinki Watch¹¹ (pag.75 din carte) și Raportul

⁷ András - Nemeth Miklos - Mert ez az orszâg erdeke, Ed. Heiikon, Budapesta 2014, p. 90.

⁸ <https://jurnalul.ro/special-jurnalul/kgb-a-instrumentat-comploturi-contra-lui-nicolae-ceausescu-566844.html>

⁹ RAPORTUL Comisiei parlamentare de audiere a persoanelor care, după 22 Decembrie 1989, au fost nevoite să-și părăsească locul de muncă și domiciliul din județele Covasna și Harghita, București 1991 și lucrarea Traian-Valentin Poncea, Aurel Rogojan - Spionajul ungar în România, Ed.Elion, București, 2007.

¹⁰

Anexa XXXVII la RAPORTUL Comisiei de anchetă instituită în vederea cercetării

*Preliminar al Serviciului Român de Informații*¹² privind evenimentele (pag.76 din carte), cu precizarea explicită că este vorba nu de comunitatea romă în întregul său, ci de *"...anumite grupuri la care s-au antrenat preponderent elemente cu antecedente penale ori aflate sub efectul consumului exagerat de alcool și care s-au deplasat la sediile organelor fostului Minister de Interne, recurgând la violențe asupra unor cadre, la devastarea și chiar incendierea unor astfel de clădiri."*

- petenta încearcă să confecționeze "dovezi" ca, la pag. 106 a lucrării incriminate, autorii ar "defini maghiarii ca câini", ceea ce ar justifica intervenția asociației pentru iitatinumoc ... a evitceloc iititnedi ...aerarapa"maghiare din Romania", deși din text nu rezultă că "eksciB al iitanertna ,iitnevel" ar reprezenta în vreun fel sau ar face parte din comunitatea maghiară din România. De fapt, lucrarea științifică incriminată precizează încă de la pag. 83, folosind ca referință Raportul Preliminar al Serviciului Român de Informații¹³, *"ca leventii antrenați la Bicske nu se identifică cu comunitatea maghiară din Romania ci sunt ..."tineri, din categoria celor stabiliți în condiții ilegale în Ungaria, reveniți în țară -prin diferite filiere- în perioada premergătoare" evenimentelor.*

La pag. 88 a lucrării, apartenența exactă a leventilor implicați este detaliată, folosind surse memorialistice și istoriografice: *"În septembrie 1987, Brigada «Romania» a Securității Republicii Populare Ungare (AVO) a creat la Budapesta organizația «Romania libera», formată din români fugiți din țară. Sediul acestei organizații, care avea ca obiectiv declarat răsturnarea regimului comunist din România, a fost la început la Budapesta, apoi în tabăra din orașul Bicske, localitate situată la 40 de km de Budapesta, spre Tatabanya, într-o fosta cazarmă. Organizația «Romania libera», care proiectase și «un guvern în exil al României libere», a fost condusă la început de economistul timișorean Marian Roșea, după care au mai urmat alți 2-3 președinți. Marian Roșea a recunoscut ulterior că pentru acest lucru fusese recrutat și instruit de instructori profesioniști"*¹⁴.

Rezultă că, sub pretextul *"apărării identității colective a comunității maghiare din Romania"*, asociația petentă ia apărarea unei structuri a fostei securități comuniste ungare, constituită din români fugiți din țară și având în frunte un economist timișorean de etnie română.

29. În final, părțile reclamate solicită să se aibă în vedere concluziile cărții conform căroră scopul acesteia este să se explice, cu documente identificate în arhiva CNSAS, că evenimentele petrecute între anii 1989 -1990 nu au fost evenimente spontane pe motive de dușmănie interetnică, ci acțiuni organizate de anumite persoane clar și explicit desemnate, pe care demersul istoric le individualizează destul de precis, dovada fiind faptul că, ulterior, după 1990, aceste evenimente nu s-au mai repetat iar cetățenii

---

evenimentelor petrecute în municipiul Târgu Mureș în zilele de 19 și 20 martie 1990

¹¹ Anexa IV la Raportul citat.

¹² apud Vitralii - Lumini și Umbre, an VII, nr. 26, martie - mai 2016 pp. 63-66.

¹³ idem

¹⁴ Fragmentele citate în lucrare la p. 88 provin din volumul "Decembrie 1989 - Victorie însângerată" de dr. Constantin Corneanu, Editura "Cetatea de Scaun", Târgoviște, 2014

români, indiferent de originea etnică română, maghiară sau romă, trăiesc în condiții normale în Târgu Mureș și în toată Transilvania, fără conflicte din cauze etnice.

30. La dosar nu au fost depuse alte înscrisuri în susținerea celor declarate de părțile reclamate.

31. La dosar sunt depuse ca probe cărțile:

- Martie Negru la Târgu Mureș autor Kincses Elod, editura Kriterion 2015
- Targu Mureș 1990: Zori însângerate - Conflictele inter-etnice din 1989-1990 in dosarele CNSAS”, autori Tudor Păcuraru și Florian Bichir, Editura Evenimentul și Capital 2021

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Drept național și internațional aplicabil/ jurisprudența

Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

- Constituția României;
- OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare: art. 2 al. 1
- legislație specială, legislație internațională etc.

Principiile de analiză

Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „*principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale*”.

Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- la **situații egale** trebuie să corespundă un **tratament egal**,
- la **situații diferite**, **tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat**”.

Suntem în prezența unei posibile **discriminări directe**:

- o persoană este tratată în mod nefavorabil;
- prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară;
- iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele **condiții**:

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

Aplicarea principiilor la spetă

32. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra limitei libertății de exprimare fiind supuse analizei afirmațiile părților reclamate realizate în lucrarea “Zori însângerate - Conflictele inter-etnice din 1989-1990 în dosarele CNSAS”, Editura Evenimentul și Capital 2021.

33. În drept, în soluționarea prezentei sesizări apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

➤ art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

➤ art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;

➤ art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare OG nr. 137/2000).

34. Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la aprecierile părților reclamate, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

35. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

36. Prima cerință, cea a *existenței unei prevederi legale*, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2, alin. (1) coroborat cu art. 15 din OG nr. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2, alin. (8) din OG nr. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

37. Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare, se urmărește protejarea demnității umane.

38. Protecția demnității unor grupuri constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept

constituțional protejat, declarațiile din lucrare, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul categoriei sociale, ori
- un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup – astfel cum prevede art. 15 din OG nr. 137/2000, republicată.

39. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

40. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare *„este necesară într-o societate democratică”*.

41. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive *„relevante și suficiente”* care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei *„nevoi imperioase” („pressing social need”)*.

42. Identificarea unei *„nevoi imperioase”*, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei *„nevoi imperioase”* susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.) În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o *„margine de apreciere”* în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei *„nevoi sociale presante”*. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO (vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

43. În scopul de a determina dacă substraturile textelor din lucrarea publicată de părțile reclamate, obiect al prezentei sesizări, constituie instigare la ură prin care se încalcă dreptul la demnitate al persoanelor ce aparțin comunității maghiare și a celor de etnie romă, Colegiul director va examina: *obiectivul urmărit de partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, rolul în societate al persoanelor, autoare ale lucrării și ale afirmațiilor din cartea publicată.*

Obiectivul urmărit de reclamată

44. Obiectivul urmărit de reclamați este important: au dorit aceștia să disemineze prin afirmarea opiniei lor în lucrare și informarea publicului cu privire la un subiect?

În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părților reclamate, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

45. Colegiul director apreciază că, în speță, prezentarea părților reclamate a avut rolul de a informa publicul cu privire la anumite evenimente istorice, petrecute între anii

1989-1990, scopul lucrării fiind să explice că acele evenimente pe motive de dușmănie interetnică nu au fost spontane, ci au fost acțiuni organizate de anumite persoane desemnate, individualizate de demersul istoric.

Contextul în care a fost făcută afirmația

46. Afirmațiile au fost făcute în cadrul lucrării publicată sub titlul *“Zori însângerate - Conflictele inter-etnice din 1989-1990 în dosarele CNSAS”*, carte publicată de Editura Evenimentul și Capital 2021.

47. Părțile reclamate își exprimă propria opinie cu privire la evenimente din istoria recentă (asupra căreia nu există încă o reconciliere), descriind documentele întocmite de serviciile de informații românești între anii 1989 - 1990 și aflate în arhiva CNSAS, scopul fiind informarea publicului, printr-o lucrare științifică, prin prezentarea unor documente istorice ce fac trimitere la surse istoriografice consacrate și la documente oficiale.

48. Astfel, Colegiul director nu poate decât să constate faptul că în prezenta cauză nu s-a depășit sfera caracterului informativ care prezintă interes pentru opinia publică, cu privire la opțiunea părții reclamate, neaducând atingere persoanelor de o anumită categorie socială.

Conținutul afirmației

49. Părțile reclamate au publicat cartea cu titlul *Zori însângerate - Conflictele inter-etnice din 1989-1990 în dosarele CNSAS*, lucrarea venind ca drept la replică la o carte publicată pe aceeași temă, care prezintă evenimentele trăite și percepute diferit de autor, lucrările fiind susținute la nivel propriu de fiecare autor în parte.

Lucrarea este o percepție proprie și personală a autorilor, surpinsă din perspectiva lor, ce vine ca răspuns la cartea publicată de Kincses Elod cu titlul *Martie Negru la Târgu Mureș*. Cele două cărți menționate sunt în oglindă, fiecare autor are un punct de vedere diferit cu privire la același eveniment, fiecare susține la nivel propriu evenimentele trăite și percepute diferit de fiecare.

Lucrarea este subiectivă, este o documentare din prisma proprie a autorilor și o prezentare a evenimentelor din perspectivă proprie, așa cum au considerat aceștia că este de interes pentru cititorii lor, care constituie un public restrâns.

Textul formulează în unele locuri afirmații care exced, fiind exprimări care nu erau necesare a fi folosite. Redăm în extras, parțial din textul lucrării:

pag. 106:

“Fii ai unui neam de pustă, planificatorii spionajului ungar aveau o viziune pastorală asupra manipulării maselor: câinii strâng turma, apoi ciobanii arată calea. De aceea, structurile subversive create de spionajul ungar de-a lungul secolului al XX-lea seamănă cu dispunerea pieselor pe tabla de șah: în primul rând stă masa de «oi»: romii de limba maghiară recrutați să omoare și să ardă, pe bani sau promisiuni de emigrare. În spatele lor, stau câinii (leventii), antrenați la Bicske, cu ciomagul și ranga. În spatele lor, stă duzina de ciobani de-ai lui «Askleprios», care raportează la Budapesta cum decurge curățarea Transilvaniei de «vermina». Iar deasupra tuturor, bacii, care cu vorba bună îndeamnă blând, părintește la epurare etnică, pentru un Ardeal «fără români și evrei»”.

Rolul în societate al persoanei, autor al afirmațiilor

50. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare, rolul, poziția autorului textului din lucrarea supusă controlului este determinantă. Părțile reclamate sunt istorici recunoscuți în social-media, cu o carieră apreciată, fiind persoane implicate în activitatea de dezvoltare a istoriografiei naționale.

Partea reclamată B.F. este istoric și publicist, cu titluri de doctor în științe politice și doctor în teologie, cadru didactic și cercetător științific al Academiei Române – Centrul de istorie și Civilizație Europeană, fiind membru al CNSAS și actual membru al Comisiei Române de Istorie Militară. Acesta are o biografie impresionantă, cu multe publicații, atât ca lucrări proprii cât și lucrări în colaborare cu alți autori, fiind premiat și decorat de-a lungul timpului pentru activitatea sa.¹⁵

Partea reclamată P.T. este profesor universitar, scriitor și critic literar, cu o carieră recunoscută și apreciată, fiind o persoană implicată în activitatea comunității culturale și științifice din care face parte, precum și cu implicare în cadrul unei apariții de presă online unde are publicate articole periodice, în speță vocearomanului.ro.¹⁶

51. Libertatea de exprimare este prețioasă pentru orice persoană dar, în mod deosebit, are un caracter indispensabil pentru persoanele care sunt în categoria formatorilor de opinie, cu o vastă activitate în domeniul istoric, cultural și științific. Este esențial pentru persoanele din această categorie să evite comentariile care pot răspândi și pot conduce la creșterea intoleranței atunci când se exprimă în spațiul public.

Modul în care au fost făcute afirmațiile

52. Colegiul director urmează a analiza modul în care au fost făcute afirmațiile din cartea respectivă. Lucrarea a fost publicată sub titlul *“Zori însângerate - Conflictele inter-etnice din 1989-1990 în dosarele CNSAS”*, carte publicată de Editura Evenimentul și Capital 2021.

53. Colegiul director apreciază că exprimările autorilor folosite în carte nu sunt cele mai fericite și nu era necesar a fi folosite, însă declarațiile din cuprinsul lucrării nu sunt de natură a atinge o limită prin care să se încalce un drept fundamental, **încât dreptul la libertatea de exprimare să devină secundar**. Din analiza afirmațiilor autorilor, nu rezultă faptul că ar exista intenția de a leza demnitatea minorității maghiare și/sau a etniei române sau crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv la adresa acestora sau la adresa organizațiilor minorităților naționale.

Pentru evenimentul prezentat în carte nu există o reconciliere istorică, însă acest studiu este o carte de istorie care, chiar dacă poate fi catalogată ca o carte bună sau mai puțin bună sau chiar dacă conține elemente cu care la un moment dat anumite persoane nu pot fi de acord, această carte relatează evenimente ce nu pot fi contestate. Autorii lucrării sunt istorici și prezintă, ca și scriitori, evenimentele așa cum aceștia văd contextul la momentul respectiv, ca istorici având această libertate de a folosi anumite cuvinte ca cele la care se face referire, în exprimările reclamate aceștia făcând o comparație a modului de acțiune al persoanelor/grupurilor individualizate, fără a exprima cuvinte care să redea o poziție inferioară a acestor persoane sau grupuri.

¹⁵ Sursa https://ro.wikipedia.org/wiki/Florian_Bichir

¹⁶ Sursa <https://www.vasiledragomir.ro/o-noua-aparitie-editoriala-marca-tudor-pacuraru-volumul-dnestr-8930-de-ani/>
<https://vocearomanului.ro/?s=tudor+pacuraru>

54. Una dintre principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, **chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se „hrănește” din libertatea de exprimare** (ibidem, pct. 66). Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul declarației este un autor cunoscut/o personalitate, opiniile formulate având un larg impact.

55. Totuși, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproportională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit, caz în care nu se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare. Reiterăm faptul că este esențial pentru persoanele cu activitate în domeniul cultural/științific ca atunci când se exprimă în public, să manifeste o responsabilitate corespunzătoare poziției lor.

O ingerință a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul etnic, în speță minoritatea maghiară sau etnia romă. Afirmațiile reclamate din carte au avut în vedere descrierea unor anumite categorii de persoane și modul de acțiune al persoanelor legat de acele evenimente, respectiv portretizarea celor care se ocupau de activitățile prezentate și de organizarea evenimentelor, și nu a avut în vedere denunțarea în mod special a categoriei de persoane încadrate în criteriul etnic. Cartea este o lucrare științifică ce prezintă realități istorice confirmate de sursele citate în lucrare, cu acțiuni organizate de anumite persoane pe care demersul istoric le individualizează și le desemnează și nu se poate folosi o ingerință a statului într-o carte de istorie, pe o lucrare istorică ce prezintă a fotografie a unor evenimente dintr-o prismă proprie a autorilor.

Concluzii

56. Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și pluraliste. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

57. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică (CEDO, Lingens c. Austriei).

58. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că "libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale. Subiect al paragrafului 2 al articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care ofensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.” (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes și Gijels vs. Belgia, Dalban vs. România).

59. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care aceasta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice. Exprimarea liberă a opiniilor reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

60. Pentru considerentele de mai sus, având în vedere obiectivul urmărit de părțile reclamate, conținutul declarațiilor, contextul în care au avut loc, rolul în societate al persoanelor, autori ai afirmațiilor din lucrare, Colegiul director constată că în speță „nu este necesară într-o societate democratică” o ingerință în libertatea de exprimare, fapta sesizată nu constituie contravenție potrivit prevederilor art. 2, alin. (1) și art. 15 din OG nr. 137/2000, republicată.

61. Opinie separată cu privire la constatare, exprimată de Haller István - membru în Colegiul director

1. În primul rând, constat că textul publicat de reclamați se bazează pe teoria marxistă-leninistă conform căreia istoria nu este o știință obiectivă ci una care trebuie să fundamenteze ideologia luptei de clasă (lupta de clasă reprezentând firul roșu în istorie). În mod evident, se observă că petenții nu se raportează obiectiv la tema analizată. Totodată, textul preia ideologia regimului Ceaușescu din perioada anilor 1987-1989, conform căreia schimbările din Ungaria din perioada respectivă nu au vizat schimbarea dictaturii cu democrația ci sunt de sorginte horthistă. Pentru autori, faptul că Ungaria a fost promotorul schimbărilor în Europa de Est care au dus la democratizarea Blocului Sovietic nu a fost altceva decât o conspirație mondială care viza obținerea de către Ungaria a Transilvaniei.

2. În al doilea rând, constat că lucrarea, nici din punct de vedere marxist, nu poate fi considerat ca fiind una istorică, conținând grave erori, spre exemplu ÁVO (Államvédelmi Osztály, în română Departamentul de Apărare a Statului) este menționat pentru anul 1987, când acest departament a existat în perioada 1946-1948. Chiar și ÁVH (Államvédelmi Hatóság, în română Autoritatea de Apărare a Statului) s-a desființat în anul 1956.

3. În al treilea rând, constat că petenții utilizează un limbaj rasist, spre exemplu denumind maghiarii ca fiind „fii ai unui neam de pustă”.

4. **O.G. nr. 137/2000**, la art. 2 alin. 1 prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de

rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

5. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

6. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: *„exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”).*

7. Prin nediferențiere judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: *„art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (Van der Musselle împotriva Belgiei, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit, 30 iulie 1998, §75).*

8. Din punctul de vedere al dreptului la demnitate, persoanele de etnie maghiară se află în situație similară cu alte persoane.

9. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

10. Afirmațiile se referă în mod evident la maghiari, respectiv, în unele părți, la romii vorbitori de limbă maghiară.

11. Conform jurisprudenței CEDO, discriminarea bazată pe etnicitate, chiar și pe etnicitatea presupusă, presupusă reprezintă discriminare rasială (**Timishev împotriva Rusiei**, 13 decembrie 2005, §55-56).

12. Privind restrângerea drepturilor petentului, mă raportez la prevederile art. 15 din **O.G. nr. 137/2000**: *„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”*

13. Textul publicat de reclamați, reprezentând un comportament manifestat în public, este de natură să vizeze atingerea demnității, să creeze o atmosferă de intimidare, ostilă, degradantă, umilitoare, ofensatoare îndreptată împotriva comunității maghiare. Pe de o parte pentru că realizează o construcție falsă conform căreia

maghiarii conduc o conspirație mondială pentru a schimba granițele României, pe de altă parte utilizează formulări peiorative (fii ai pusteii) pentru comunitatea maghiară.

14. În consecință, textul publicat de reclamați reprezintă discriminare, întrucât a creat o deosebire pe criteriul apartenenței etnice care a avut ca scop și efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate.

15. **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: *„Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”* Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: *„comportă îndatoriri și responsabilități”*. Totodată art. 17 al **Convenției** interzice abuzul de drept: *„Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”*

16. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
  - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
  - calitatea normei juridice, și anume
    - accesibilitatea;
    - precizitatea;
    - previzibilitatea normei;
- legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

17. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

18. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al **Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de**

discriminare, republicată, accesibilă (prin publicarea în **Monitorul Oficial al României**), cu sancțiuni evidente.

19. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

20. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care offensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50);
- e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (ex. **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63);

- f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (ex. **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);
- g) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (ex. **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979);
- h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (ex. **WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);
- i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al **Convenției** (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35);
- j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (ex. **NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004);
- k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- m) **Convenția** nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile

față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42;

- n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);
- o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (ex. **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53);
- p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42);
- q) presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost

grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (ex. **CUMPĂNĂ ȘI MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);

- t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (ex. **AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

21. Art. 30 al **Consituției României** care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) *Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.*

(7) *Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.*”

22. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „*Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.*”

23. Afirmatiile de natura celor publicate de reclamați, în conformitate cu cazuistica CEDO, nu sunt protejate de dreptul la liberă exprimare. În primul rând, trebuie constatat faptul că în niciun caz soluționat de CEDO privind afirmații cu caracter rasist nu s-a acordat prioritate dreptului la libera exprimare.

24. În mod evident, exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități. Obligația de a evita expresii care, în mod gratuit, ofensează pe alții, care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane, are semnificație specială în situații de tensiuni. A trata în mod rasist un conflict interetnic din istoria recentă, soldat cu morți și răniți, este de natură să deschidă răni și să tensioneze relațiile interetnice. Reclamații nu doar că utilizează un limbaj jignitor la adresa maghiarilor, dar doresc și să discrediteze fundamentul schimbărilor ce au avut loc în Blocul Sovietic. Reclamații puteau trata problema evenimentelor din martie 1990 și fără o falsificare evidentă a istoriei și fără să utilizeze expresii care au ofensat în mod gratuit.

25. Toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste și este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță. Acest principiu este valabil și pentru oamenii din sfera științifică. Nu există nicio excepție nici măcar pentru istorici în acest domeniu. O serie de istorici au fost condamnați la închisoare pentru negarea Holocaustului, iar CEDO a considerat că aceste condamnări sunt conforme prevederilor art. 10 din **Convenție**. Fapta autorilor nu se compară cu negarea Holocaustului, astfel nu se impune o sancțiune penală, însă este posibilă sancțiunea contravențională a faptei.

26. Din cele expuse rezultă că afirmațiile reclamaților nu sunt protejate de dreptul la libera exprimare conform jurisprudenței CEDO și a legislației din România.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20, alin. (2) din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu un număr de 8 voturi *pentru* și un vot *împotriva* din totalul mebrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2, alin. (1) coroborat cu art. 15 din OG nr. 137/2000, republicată, se încadrează în limitele libertății de exprimare, fapta nu a fost săvârșită în public.

2. O copie a prezentei hotărâri va fi comunicată părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și a Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 02.02.2022 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – membru, DIACONU ADRIAN NICOLAE – membru, GRAMA HORIA– membru, MOȚA MARIA– membru, LAZĂR MARIA – membru, HALLER ISTVAN – membru, – membru, JURA CRISTIAN – membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din data de 24.03.2020.

AZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD

Redactat/Motivat: AND/FL; I.H. - pct. 61

Data: 24.03.2022

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și a Legii 554/2004, a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.

